

ASBEST-MINERALET SOM KAN SPINNES.

Av førstekonservator Inge Brygni.

I «Kongespeilet» kan vi finne en samtale om merkelige og utrolige ting. Det heter der om Bjørkedalmyra på Møre at alle slag tre som kastes i myra og ligger der i tre vintre blir til stein. Ja, «faren» i dette merkelige læreskriftet fra 13. århundre kan endog berette at han har hatt i hendene sine mange stykker som har vært Stein der de har stått nede i myra og tre der de har stått over..... Forsteinet tre er ikke kjent fra Møre, men i Bjørkedalen på Sunnmøre er det noe som minner til forveksling, nemlig asbest. Asbest opptrer både på spalter og som lag i bergartene på begge sider av dalen. Ved forvitring og erosjon blir de relativt motstandstykde stykkene av asbest liggende igjen i elveleier og langs strandkanten. Asbeststikkene fli-

ses lett opp, og kan ofte få et brunlig overtrek av jernoksyd når de har ligget i jorden eller i vann en tid. Det er derfor meget sannsynlig at samtalen i «Kongespeilet» dreide seg om asbeststykker som var plukket opp fra myra. Under betegnelsen «asbest» skjuler det seg en rekke forskjellige mineraler fra serpentin- og amfibolgruppen som har til felles at de er utviklet som tynne fibre. Den fibrige utviklingen betinger anvendelsen av asbest til varme- og syrebekstendige teknikler, filtre, kabelkledning, særlig seigt papir, papp og som tilsetning til cement- og plastprodukter. Riktig fin, spinnbar asbest har flere centimeter lange, bløte elastiske fibre med en tykkelse på mindre enn en tusendels millimeter. Alt i alt

NORSKE MINERALHANDLERES FORBUND

— STIFTET 1982 —

B.B. PRODUKTER
BERGKRYSSTALLEN
B. GJERSTAD A/S
BJØRN STRØMNAES
EINAR FIVELSDAL
FROLAND MINERAL CENTER
GEO-HOBBY A/S
GRENLAND STEINHOBBY
JOHANSSONS STENSLIPERI

KENT'S A/S
KONGLOMERAT, ELLEFSEN & CO.
NORSK STEIN-HOBBY
STEINHAUGEN, JENSEN & CO.
STEINKJELLEREN ROCK-SHOP
STENBODEN
STRYN STEINSENTER
THULITSEN STENHUS
TORGEIR T. GARMO

Sekretariat:
Postboks 30
N-4820 FROLAND

produseres det over 3 millioner tonn asbest til tekniske formål rundt om i verden. De tynne asbestnålene har imidlertid kreftfrembringende egenskaper og søkes nå erstattet av andre stoffer.

Serpentin-asbest er hyppigere og har større økonomisk betydning enn de øvrige asbest-typene. Det best kjente serpentinmineral heter chrysotil, og dette opptrer ofte i årer av silkeglinsende fibre i bergarter som olivinstein, serpentinitt og kleberstein. Fibrene er som regel orientert vinkelrett på årens begrensningsflater og man kan få inntrykk av at asbesten danner en «tann-gard» i bergarten. Dersom det har vært bevegelse i bergartmassen langs as-

beståren, kan fibrene bli meget lange opp til 1 meter -, eller sterkt forvridde. I naturen foregår det stadig forandringer, og et mineral vil kunne ha en komplisert historie. En åre av serpentinasbest vil kunne være dannet samtidig med sidebergarten fra bergarter som var der tidligere, eller den kan være blitt til ved avsetning på en spalte fra opplosninger som har sirkulert i bergmassen. En sjeldent gang har asbesten selv undergått forandringer, det opprinnelige hydrogenholdige magnesium-silislumdioksyd og blir da til halvedelstenene tigerøye og kattøye. I disse populære smykkestene er det spor etter den opprinnelige asbesten som betinger det etterlengtede skimmeret.

MESSETOMBOLA

Husk å ta med, eller sende merkede stuffer til NAGS tombola-stand på messen.

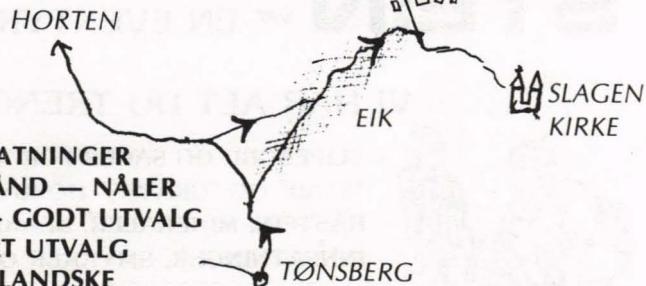
VEL MØTT!!

**BYTTE - SALG - KJØP.
INTERESSERT I NORSKE
MINERALER.**

Meget rimelige priser.
Skriv gjerne.
Kan sende prisliste
og vareliste.

**RÅSTEIN — INNFATNINGER
KJEDER — ARMBÅND — NÅLER
GAVEARTIKLER — GODT UTVALG
MINERALER STORT UTVALG
NORSKE — UTENLANDSKE**

Åpent alle dager
Fra 14.00 til 18.00.
Lørdag 10.00 - 15.00
Mandag stengt.

VELKOMMEN TIL
BERGKRYSTALLEN

ØIVIND LARSEN
Robergrønningen. N. Eik. 3109 Lofts-Eik

Også bostedsadresse.

Tlf. 033/68773.